

Sygn. akt: III AUa 1756/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 sierpnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jacek Zajązkowski

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska (spr.)

SSO del. Dorota Rzeźniowiecka.

Protokolant: sekr. sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 6 sierpnia 2013 r. w Łodzi

sprawy **Z. C.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 19 czerwca 2012 r., sygn. akt: VIII U 1359/10;

oddala apelację.

Sygn. akt: III AUa 1756/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 czerwca 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił Z. C. prawa do emerytury, na podstawie art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, za łączone okresy ubezpieczenia w Polsce i w Kanadzie.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczony wnosił o jej zmianę i przyznanie emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy domagał się jego oddalenia.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 19 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i przyznał Z. C. prawo do emerytury, począwszy od 1 listopada 2009 r.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca Z. C. urodził się w dniu (...)r. ZUS uznał ubezpieczonemu za udowodniony okres ubezpieczenia przebyty w Polsce w ilości 18 lat, 6 miesięcy i 3 dni okresów składkowych, to jest okresy: od 1 sierpnia 1968 r. do 31 października 1976 r., od 2 listopada 1976 r. do 24 czerwca 1977 r., od 1 stycznia 1982 r. do 31 grudnia 1982 r. od 1 stycznia 1983 r. do 31 grudnia 1989 r., od 1 stycznia 1989 r. do 31 grudnia 1990 r., od 1 stycznia 1991 r. do

30 września 1991 r. Kanadyjska instytucja ubezpieczeniowa potwierdziła okres ubezpieczenia w wymiarze 15 lat i 4 miesiące, przebyty od 1 lipca 1994 r. do 31 października 2009 r.

Od 2 listopada 1976 r. do 24 czerwca 1977 r. wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) we W.. Stosunek pracy został rozwiązany na mocy porozumienia między zakładami pracy. W Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w C. odwołujący się został zatrudniony od dnia 1 lipca 1977 r., na stanowisku mechanizatora. Następnie zgodnie z angażami kolejno zajmował stanowiska: od 1 marca 1978 r. kierownika Zakładu Usług (...), od 1 stycznia 1980 r. mechanizatora, od 1 czerwca 1980 r. kierowcy samochodowego, od 3 sierpnia 1981 r. zaopatrzeniowca, od 1 listopada 1983 r. kierownika mechanizacji, od 1 stycznia 1990 r. kierownika produkcji podstawowej. Wnioskodawca był członkiem Spółdzielni. Na zajmowanym stanowisku kierownika produkcji podstawowej otrzymywał wynagrodzenie według Regulaminu Opłat w (...). Stosunek pracy został rozwiązany z powodu likwidacji etatu. W zaświadczeniu o pracy i dochodach wystawionym przez likwidatora (...) wykazano liczbę przepracowanych przez wnioskodawcę dniówek obrachunkowych za lata 1982-1991. Brak jest takiego wykazu za okres pracy przypadający przed rokiem 1982. Z okresu zatrudnienia skarżącego w (...), przypadającego przed rokiem 1982, zachowały się angaże, a także karta ewidencji pracy i dochodów za lata 1977-1979. W okresie zatrudnienia w (...) od 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1981 r. praca wnioskodawcy polegała na dysponowaniu sprzętem rolniczym, nadzorowaniu pracy warsztatu mechanicznego, organizowaniu pracy kierowców. Jeżeli była taka potrzeba, to odwołujący się uczestniczył w pracach polowych, przy żniwach, sianokosach, zbiorze ziemniaków. Wnioskodawca pracował codziennie, we wszystkie dni robocze, także w soboty, w wymiarze co najmniej 8 godzin na dobę. Pracował w godzinach od 7.00 do 15.00, a gdy była taka potrzeba to dłużej.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd uznał odwołanie za zasadne. Wskazał na art. 27 i 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zaznaczył, że Z. C. musiał w celu uzyskania emerytury spełnić przesłankę co najmniej 35 - letniego okresu składkowego i nieskładkowego. Zgromadzone w postępowaniu przed organem rentowym dokumenty potwierdziły staż ubezpieczeniowy wynoszący 33 lata, 10 miesięcy i 3 dni. Na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 12 ustawy, za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych.

W rozpoznawanej sprawie spór toczył się wokół zaliczenia do stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy okresu pracy przypadającego w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) od 1 lipca 1977 r. do 31 stycznia 1981 r., za który to okres brak jest wystawionego przez Spółdzielnię zaświadczenia potwierdzającego liczbę przepracowanych dniówek obrachunkowych. Z przepisów dekretu z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin wynika, że przy ustalaniu okresu pracy w spółdzielni wymaganego do uzyskania świadczeń emerytalnych po dniu 1 lipca 1962 r., znajomość liczby przepracowanych dniówek obrachunkowych nie jest wymagana, za to wymagane jest ustalenie, że dzień pracy odpowiadał co najmniej 8 - godzinnemu dniowi pracy. Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że w spornym okresie od 1 lipca 1977 r. do 31 stycznia 1981 r. ubezpieczony, będąc członkiem Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...), wykonywał w niej pracę w ramach stosunku pracy. Zatrudnienie wnioskodawcy w Spółdzielni zostało uwiarygodnione dowodami z dokumentów, w szczególności w postaci umów o pracę, angaży, legitymacji ubezpieczeniowej z dokonanymi wpisami o zatrudnieniu i zaświadczeniami o zatrudnieniu, a także zeznaniami świadków. Przesłuchani w sprawie świadkowie Z. O. (1) i B. R. potwierdzili okoliczność zatrudnienia wnioskodawcy w Spółdzielni, wykonywane przez niego prace i wymiar czasu jego pracy. Świadkowie ci zgodnie zeznali, że skarżący pracę swą wykonywał w wymiarze co najmniej 8 godzin na dobę, pracując we wszystkie dni robocze, także w soboty. Zatem są podstawy do uznania, że co najmniej w okresie od 1 lutego 1979 r. do 31 stycznia 1981 r., wnioskodawca pracą w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy, co pozwala na zakwalifikowanie tego okresu jako okresu pracy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej, stosownie do treści przepisu art. 6 ust. 2 pkt 12 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Uwzględnienie ubezpieczonemu wymienionego wyżej okresu pracy przy ustalaniu jego uprawnień do emerytury powoduje, że spełnia on wymogi do przyznania prawa do tego świadczenia w trybie przepisu art. 29 ustawy emerytalnej.

Apelację od wyroku złożył organ rentowy. Zarzucił Sądowi Okręgowemu: naruszenie prawa materialnego, a w szczególności art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS w związku z zapisami obowiązującego w spornych latach dekretu z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych i ich rodzin - poprzez niewłaściwe jego zastosowanie i ustalenie prawa do emerytury, pomimo braku udokumentowania wymaganego stażu ubezpieczeniowego, a nadto naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. polegające na wydaniu wyroku bez wyjaśnienia wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Wniósł o zmianę wyroku w całości i oddalenie odwołania od decyzji, ewentualnie o uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Sprawa niniejsza dotyczyła prawa do emerytury Z. C.. Względem wnioskodawcy miał zastosowanie przepis art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz.U. 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym mężczyźni urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 r. mogą przejść na emeryturę po osiągnięciu wieku 60 lat, jeżeli mają co najmniej 35-letni okres składkowy i nieskładkowy (ust. 1) i ostatnio, przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, byli pracownikami oraz w okresie ostatnich 24 miesięcy podlegania ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym pozostawali w stosunku pracy co najmniej przez 6 miesięcy, chyba że w dniu zgłoszenia wniosku o emeryturę są uprawnieni do renty z tytułu niezdolności do pracy (ust. 2). Niesporne między stronami było to, że ubezpieczony osiągnął wiek emerytalny, jak również spełnienie warunków, o których mowa w ust. 2 art. 29. Spór natomiast wiązał się z przesłanką posiadania odpowiednio długiego okresu ubezpieczenia, bowiem organ uwzględnił go jedynie w wymiarze 33 lat 10 miesięcy i 4 dni (łącznie ubezpieczenia w Polsce i ubezpieczenia potwierdzonego przez instytucję kanadyjską). Zakład Ubezpieczeń Społecznych kwestionował natomiast okres pracy jako członka spółdzielni w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w C. od 1 lipca 1977 r. do 31 stycznia 1981 r. Sąd Okręgowy uwzględnił ów okres, organ rentowy w apelacji podnosił, że nastąpiło to z naruszeniem przepisów prawa, w szczególności obowiązującego wówczas dekretu z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (Dz.U. 1976 r., Nr 10, poz. 54 ze zm.). Wskazał w szczególności, że wyznacznikiem pracy w takiej spółdzielni była tzw. dniówka obrachunkowa, która była wskaźnikiem ilości włożonej pracy na rzecz spółdzielni. Sąd pierwszej instancji tymczasem poprzestał na prostym przeliczeniu dni pracy, co stanowiło zbyt dużą dowolność w ustaleniu zaliczanego stażu ubezpieczenia wnioskodawcy. Apelacja ZUS nie prowadzi jednak do podważenia wyroku Sądu Okręgowego, który w swej treści jest prawidłowy.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 12 ustawy emerytalnej, za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych i w innych spółdzielniach zrzeszonych w (...) Związku Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, w zespołowych gospodarstwach rolnych spółdzielni kółek rolniczych zrzeszonych w Krajowym Związku (...) oraz pracy na rzecz tych spółdzielni objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie lub w których występowało zwolnienie od opłacania składki, przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z tego tytułu. Dekret z dnia 4 marca 1976 r. wskazywał, że przy ustalaniu okresu pracy w spółdzielni wymaganego do uzyskania świadczeń, za dzień pracy uważa się 8 godzin pracy, a przed dniem 1 lipca 1962 r. dzień, który stanowił podstawę do obliczenia dniówki obrachunkowej; do dni pracy zalicza się również dni urlopu wypoczynkowego oraz dni pobierania zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub opiekuńczego, za miesiąc pracy uważa się 20 dni pracy dla mężczyzny oraz 13 dni pracy dla kobiety, a jeżeli ubezpieczony użytkuje działkę przyzagrodową lub dostarcza spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym - 18 dni pracy dla mężczyzny oraz 11 dni pracy dla kobiety, za rok pracy uważa się rok obrachunkowy, w którym mężczyzna przepracował w spółdzielni co najmniej 240 dni pracy, kobieta 150 dni pracy, a jeżeli użytkuje działkę przyzagrodową lub dostarcza spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym - to co najmniej: mężczyzna 220 dni

pracy, a kobieta 130 dni pracy. Art. 28 dekretu w wersji obowiązującej w spornym czasie przewidywał, że dochód z tytułu pracy w spółdzielni, stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie, uważa się za równorzędny z wynagrodzeniem z tytułu zatrudnienia. Na podstawie powyższych przepisów należy zgodzić się z organem rentowym, że na gruncie prawa do świadczeń dla członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych stosowano fikcję prawną, gdzie za 1 dzień pracy przyjmowało się dniówkę obrachunkową. Wyznacznikiem pracy w spółdzielni nie był przeto dzień pracy, ale szczególny miernik nakładu pracy, którym była dniówka obrachunkowa (dniówka inwentarzowa, także złoty obrachunkowy), a czasem stawki wynagrodzenia za poszczególne roboty (por. przywołany w apelacji wyrok Sądu Najwyższego z 1 września 2010 r., II UK 80/10, LEX nr 661515). Tym samym w stosunku do członków rolniczej spółdzielni produkcyjnej istotne dla zaliczenia roku pracy do okresu zatrudnienia wymaganego do uzyskania renty inwalidzkiej lub emerytury jest przepracowanie w tym roku wymaganej ilości dniówek obrachunkowych, a nie faktyczny okres pozostawania w ubezpieczeniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2012 r. II UK 255/11, Lex nr 255/11). Za wystarczające jednak do wyliczenia okresu pracy w spółdzielni wymaganego do uzyskania świadczeń w myśl art. 4 dekretu, należy uznać ustalenie, iż dany spółdzielca świadczył osobiście pracę na rzecz spółdzielni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, po 8 godzin dziennie w kontrolowanym okresie, bowiem tak wyraźnie stanowi przepis dekretu mówiący o tym, co uważa się za dzień, miesiąc i rok pracy. Pamiętać dalej trzeba, że w toku postępowania sądowego dowodem na wykazanie okresu składkowego, od którego zależy prawo lub wysokość świadczenia, mogą być nie tylko dokumenty, ale także zeznania świadków. Zeznania te mogą zastąpić dowód w postaci wykazu dniówek obrachunkowych (vide wyżej przywołane orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2012 r.). W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy przesłuchał na okoliczność warunków pracy ubezpieczonego świadków Z. O. (2), B. R. i samego wnioskodawcę. Z ich zgodnych zeznań wynikało, że Z. C. w spornym okresie zajmował się dysponowaniem sprzętem rolniczym, nadzorem nad pracą warsztatu mechanicznego, organizowaniem pracy kierowców. Jeżeli była taka potrzeba, uczestniczył w pracach polowych, przy żniwach, sianokosach, zbiorze ziemniaków. Wnioskodawca pracował codziennie, we wszystkie dni robocze, także w soboty, w wymiarze co najmniej 8 godzin na dobę. Należy przy tym zaznaczyć, że organ rentowy nie podważał powyższych zeznań w zakresie ich wiarygodności (nie twierdził, że świadkowie nie oddali rzeczywistości), twierdził natomiast, jak się zdaje, że wykorzystanie jedynie treści tych dowodów dla ustalenia okresu składkowego z tytułu pracy w spółdzielni, bez próby dokładnego wykazania liczby dniówek obrachunkowych, stanowi naruszenie przepisów regulujących postępowanie dowodowe i prowadzi do wydania wyroku bez wyjaśnienia wszystkich okoliczności koniecznych do rozstrzygnięcia. Jak już wyżej wspomniano, na gruncie przepisu art. 4 dekretu, nie jest to jednak konieczne w sytuacji, gdy udowodniono z niezbitą pewnością, że w całym badanym okresie osoba zainteresowana pracowała co najmniej 8 godzin dziennie, realizując tym samym wymóg wynikający z tego przepisu. Jeżeli zatem za dzień pracy uważa się 8 godzin pracy, a za rok pracy uważa się rok obrachunkowy, w którym mężczyzna przepracował w spółdzielni co najmniej 240 dni pracy, to skoro wnioskodawca od 1 lipca 1977 r. do 31 stycznia 1981 r. pracował co najmniej po 8 godzin dziennie w każdy dzień tygodnia, za wyjątkiem niedziel, niewątpliwie okres ten może być uwzględniony przy ustalaniu okresu pracy w spółdzielni wymaganego do uzyskania świadczeń. Zaliczenie zatem owych 3 lat i 7 miesięcy było w pełni uzasadnione.

Co za tym idzie, Z. C. wypełnił warunek posiadania co najmniej 35 lat stażu ubezpieczeniowego i wobec bezspornej realizacji przez niego pozostałych przesłanek nabycia emerytury, uzyskał prawo do żądanego świadczenia.

Z tych też względów apelacja organu rentowego nie prowadzi do podważenia prawidłowego wyroku Sądu Okręgowego i podlega na podstawie art. 385 k.p.c. oddaleniu.